

Thiopurines:

Azathioprine (Imuran®) en 6-mercaptopurine (puri-nethol®)

Inleiding

Uw behandelend arts en/of verpleegkundige heeft met u gesproken over het gebruik van thiopurines zoals Azathioprine (Imuran®) of 6-mercaptopurine (puri-nethol®). In deze folder krijgt u informatie over de werking en het gebruik van thiopurines en over hoe u moet handelen in geval van bijwerkingen. Deze folder is echter géén vervanging van de bijsluiter. Heeft u na het lezen van deze folder nog vragen, dan kunt u daarmee bij uw behandelend arts of verpleegkundige terecht.

Algemeen

De oorzaak van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa is niet bekend. Elke behandeling met medicijnen is gericht op het onderdrukken van ontstekingsreacties. Dit leidt tot vermindering van klachten en verkleint de kans op complicaties die zich bij deze ziektes voor kunnen doen. Medicijnen kunnen de darmontstekingen onderdrukken, maar ze kunnen de ziekte niet definitief genezen. Na het afbouwen van of stoppen met medicijnen kunnen de ontstekingen en daarmee de klachten weer terugkomen.

Werking

Uw behandelend arts schrijft meestal een thiopurine voor wanneer andere medicijnen niet of onvoldoende hebben geholpen of wanneer het niet lukt om langdurig prednisonegebruik af te bouwen. Thiopurines behoren tot de groep van immunosuppressiva. Dit zijn geneesmiddelen die de natuurlijke lichaamsafweer onderdrukken. Bij inflammatoire darmziekten wordt een thiopurine vaak als eerste afweer-

onderdrukkend medicijn ingezet. Door het gebruik van een thiopurine wordt de zogenoemde 'overactieve afweer' onderdrukt en daarmee de activiteit van de chronische darmontstekingen. In hoge doseringen zijn Azathioprine en 6-mercaptopurine een cytostaticum omdat het de groei van cellen remt en snelgroeïende, woekerende cellen doodt. De dosering van Azathioprine en 6-mercaptopurine is bij de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa echter veel lager dan bij de behandeling van kwaadaardige aandoeningen. Hierdoor zullen de bijverschijnselen ook minder vaak voorkomen en milder van aard zijn. Dit is belangrijk om te weten, aangezien het mogelijk is dat de bijsluiter die u van uw apotheek krijgt, gericht is op mensen met kwaadaardige aandoeningen.

Azathioprine en 6-mercaptopurine moeten meestal 2 tot 3 maanden gebruikt worden voordat het effect merkbaar is. Daarom gaat u wellicht (in overleg met uw arts) in eerste instantie door met de medicatie die u al gebruikt. Wanneer blijkt dat u goed op het middel reageert en er geen bijwerkingen optreden, kunnen thiopurines langdurig gebruikt worden.

Controle

Behandeling met een thiopurine kan schadelijk zijn voor de leverfunctie en voor de aanmaak van bloedlichaampjes. Daarom zal er tijdens de eerste 3 maanden van de behandeling met regelmaat bloed van u afgenomen worden om uw leverfunctie en de aanmaak van bloedlichaampjes te controleren. Indien u in remissie bent en de bloedwaarden zijn tijdens de opstartfase

goed gebleven, zullen de bloedcontroles minder vaak gecontroleerd worden (1x per 3 tot 6 maanden).

Gebruik

Doseringen

De dosis is onder andere afhankelijk van uw lichaamsgewichten andere factoren en verschilt per persoon. Gebruik altijd de dosering die uw arts u heeft voorgeschreven.

Wanneer?

De thiopurine dient u tijdens of direct na de maaltijd in te nemen. Neem de tabletten ten minste 1 uur vóór of 2 uur na melk of zuivelproducten in. Als u vergeten bent de tabletten in te nemen, neem ze dan nog dezelfde dag op een later tijdstip in.

Als u er de volgende dag achter komt dat u ze vergeten bent, neemt u ze dan niet alsnog in. U neemt dan gewoon uw medicijnen in zoals u gewend bent. Als u misselijk wordt van de thiopurine, adviseren wij u de tabletten over de dag te verdelen, of 's avonds voor het slapen gaan in te nemen.

Bijwerkingen

Over het algemeen worden thiopurines goed verdragen. De meeste bijwerkingen treden op in de eerste uren of dagen na het starten. U kunt dan last krijgen van een verminderde eetlust, misselijkheid, braken of diarree.

Gebruikt u voor langere tijd een thiopurine, dan heeft u een kleine kans op de volgende bijwerkingen:

- Infecties zoals tandvleesontsteking of keelpijn in combinatie met koorts. Dit wordt veroorzaakt door het remmende effect van het geneesmiddel op het beenmerg waar bloedcellen worden gemaakt. Hierdoor kan een storing in de aanmaak van witte bloedcellen optreden.
- Spontane blauwe plekken en/of regelmatige bloedneuzen. Dit kan het gevolg zijn van een verminderde aanmaak van bloedplaatjes.

- Leverfunctiestoornissen. Soms zichtbaar door een gele verkleuring van het oogwit of van de huid.
- Buikklasten die u niet in verband kan brengen met de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa. In zeldzame gevallen treedt namelijk, in het bijzonder in het begin van de behandeling, een alvleesklierontsteking (pancreatitis) op.

Mocht u last krijgen van bijwerkingen of klachten als koorts, koude rillingen, gele huid, hevig braken, blauwe plekken, bloedneuzen of hevige (buik)pijn, neemt u dan contact op met uw arts of verpleegkundige.

Neem buiten kantooruren contact op met de (dienstdoende) huisarts of de dienstdoende maag-, darm-, leverarts.

Omdat thiopurines de afweer vermindert, bent u meer vatbaar voor infecties. Probeer daarom intiem contact met mensen die een infectie, zoals griep doormaken, te vermijden.

Interacties met andere geneesmiddelen

Als u naast de thiopurine ook urinezuurverlagende middelen gebruikt zoals Zyloric en Allopurinol, vragen wij u uw arts hiervan op de hoogte te stellen. Gebruikt u bloedverdunners, meld het gebruik van de thiopurine dan aan de trombosedienst.

Combinatie met andere stoffen

Wees voorzichtig met alcohol. Alcohol verhoogt de kans op leverafwijkingen bij gelijktijdig gebruik met thiopurines.

Vaccinaties

Meld altijd aan de arts dat u een thiopurine gebruikt. Thiopurines kunnen de werkzaamheid van sommige soorten vaccins verminderen en de kans op bijwerkingen door de vaccins vergroten. Vaccinatie met een verzwakt levend vaccin, zoals bof, mazelen, rode hond (BMR), gele koorts of BCG moeten vermeden worden tijdens het gebruik van azathioprine. Overleg met uw apotheker of arts indien u moet worden

gevaccineerd. Griepvaccinatie wordt bij gebruik van Azathioprine of 6-mercaptopurine aangeraden.

Vruchtbaarheid

Geneesmiddelenonderzoek naar het gebruik van een thiopurine heeft geen ongunstige invloed op de vruchtbaarheid van mannen en vrouwen aangetoond. Overleg als u een zwangerschapswens heeft met uw behandelend arts over uw medicatie.

Zwangerschap

Als u de ziekte van Crohn of colitis ulcerosa heeft, moet u waarschijnlijk ook tijdens de zwangerschap een thiopurine blijven gebruiken. Een opvlaming van de ziekte wordt namelijk schadelijker geacht voor moeder en kind dan de (effecten van) behandeling met de thiopurine.

Borstvoeding

Er is weinig bekend over de veiligheid van Azathioprine en 6-mercaptopurine bij het geven van borstvoeding. Het gaat in kleine hoeveelheden over in de moedermelk. Bespreek de voor- en nadelen van het geven van borstvoeding altijd met uw arts of verpleegkundige.

Hygiëne

Azathioprine en 6-mercaptopurine zijn onder andere geregistreerd voor de behandeling van leukemie. Vandaar dat u in de bijsluiters strenge hygiënische adviezen aantreft. In de (veel lagere) dosering waarin Azathioprine en 6-mercaptopurine worden gebruikt in de behandeling van de ziekte van Crohn en colitis ulcerosa volstaat u met normale hygiëne.

Zonlicht en uv-straling

Patiënten die een thiopurine gebruiken, kunnen een verhoogd risico lopen op huidproblemen, waaronder huidkanker. Vermijd daarom als u een thiopurine gebruikt een te grote blootstelling aan zonlicht en uv-straling. Gebruik zonnebrandcrème met een beschermingsfactor van minimaal 50 SPF.

Wij raden het gebruik van een zonnebank sterk af.

Tot slot

Als u na het lezen van deze folder nog vragen heeft, neem dan contact op met uw verpleegkundige.

Contact

U kunt ons dagelijks bereiken voor vragen, voor advies bij klachten/bijwerkingen of als u zelf een afspraak wilt maken voor het verpleegkundig spreekuur.

We hebben elke maandag, woensdag en donderdag telefonisch spreekuur tussen **8.00** en **9.00 uur**. U kunt ons bereiken op telefoonnummer: (0182) 50 56 54.

U kunt ook mailen naar: mdlverpleegkundige@ghz.nl. Vermeld in uw e-mail uw patiëntnummer en/of geboortedatum. Wij proberen uw e-mail binnen twee werkdagen te beantwoorden.

Bij klachten of dringende vragen die niet tot het telefonisch spreekuur kunnen wachten, kunt u de secretaresse de hele werkdag (tussen 8.00 tot 16.30 uur) telefonisch bereiken.

Meer informatie

Op de volgende websites vindt u betrouwbare informatie over uw ziektebeeld:

- www.crohn-colitis.nl
- www.mlds.nl

Heeft u nog vragen?

Voor informatie over het Groene Hart Ziekenhuis (GHZ) kunt u terecht op onze website: www.ghz.nl. Ook kunt u bellen naar: (0182) 50 50 50.

Groene Hart Ziekenhuis, Locatie Gouda

Bleulandweg 10
2803 HH Gouda

Algemeen telefoonnummer ziekenhuis:
(0182) 50 50 50

Colofon

uitgave: Groene Hart Ziekenhuis Gouda
productie: Marketing & Communicatie
juli 2024
04.07.111